

Організація, від імені якої випущено видання:

ГО «Міжнародний центр наукових досліджень»

Номер запису організації в Єдиному реєстрі громадських об'єднань: 1499141.

Голова оргкомітету: Сотник С.Г.

Верстка: Білоус Т.В.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Інституту науково-технічної інтеграції та співпраці. Протокол № 4 від 05.02.2026 року.

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою у сфері управління Міністерства освіти і науки «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» в базі даних науково-технічних заходів України на поточний рік та бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (Посвідчення № 511 від 10.06.2025).

Збірник наукових праць з матеріалами конференції видано офіційно суб'єктом видавничої справи зі Свідоцтвом ДК № 7860 від 22.06.2023.

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

Т38 **Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень:** збірник наукових праць з матеріалами XI Міжнародної наукової конференції, м. Чернівці, 6 лютого, 2026 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2026. — 318 с.

ISBN 978-617-8582-16-6

DOI 10.62731/mcnd-06.02.2026

Викладено матеріали учасників XI Міжнародної наукової конференції «Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень», яка відбулася 6 лютого 2026 року у місті Чернівці.

УДК 082:001

© Колектив учасників конференції, 2026

© ГО «Міжнародний центр наукових досліджень», 2026

ISBN 978-617-8582-16-6

© ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2026

СЕКЦІЯ ХІХ. ФАРМАЦІЯ ТА ФАРМАКОТЕРАПІЯ

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ ДЛЯ СИМПТОМАТИЧНОГО ЛІКУВАННЯ БОЛЮ В ГОРЛІ ЗА ПРОТОКОЛОМ ФАРМАЦЕВТА

Гала Лілія Олексіївна

доктор фармацевтичних наук,
професор кафедри організації та економіки фармації
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

Слива Катерина Олександрівна

здобувачка вищої освіти, 6 курс
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, Україна

Біль у горлі – розповсюджена скарга, котра спонукає пацієнта діяти – вдаватися до самолікування або звернутися за допомогою до лікаря. Біль у горлі постає одним із домінуючих симптомів при гострих інфекційних захворюваннях ротової частини глотки (тонзиліт, фарингіт), при гострих респіраторних вірусних інфекціях чи інфекціях верхніх дихальних шляхів [1].

На сьогодні концепція відповідального самолікування не втрачає своєї актуальності, оскільки фармацевт має допомогти відвідувачу аптечного закладу зробити оптимальний вибір лікарського засобу (ЛЗ) у разі нездужання або ж за наявності загрозливих симптомів скерувати його до лікаря. Отже, професійний обов'язок фармацевтів полягає в забезпеченні ефективності фармакоterapiї, що, у свою чергу, потребує фактичної наявності оптимального асортименту ЛЗ для симптоматичного лікування болю в горлі задля надання пацієнтові належного рівня фармацевтичної опіки.

Мета роботи – дослідити вітчизняний ринок ЛЗ для симптоматичного лікування болю в горлі.

В Україні вперше наказом МОЗ України від 22.02.2010 р. № 158 було запроваджено протоколи провізора при відпуску безрецептурних ЛЗ із метою попередження подальшого поширення неконтрольованого

самолікування серед населення як рецептурними, так і безрецептурними ЛЗ. У чинному на сьогодні наказі МОЗ України від 05.01.2022 р. № 7 «Про затвердження протоколів фармацевта» нараховується 36 протоколів фармацевта, з них під номером 2) Протокол фармацевта при відпуску лікарських засобів без рецепта «Симптоматичне лікування болю в горлі» [2]. За підсумками порівняльного аналізу змісту наказів МОЗ України щодо затвердження протоколів провізора, а надалі фармацевта, виявлено, що окремі переліки рекомендованих при симптоматичному лікуванні болю в горлі безрецептурних ЛЗ є подібними за складом, проте необхідно відзначити наступне:

- версії наказів МОЗ України від 22.02.2010 р. № 158 та від 05.11.2010 р. № 960 містять однаковий набір груп препаратів, а саме: прості антисептичні засоби (за 9-ма діючими речовинами); комбіновані антисептичні засоби (16 комбінацій); рослинні препарати (6 позицій); комбіновані рослинні та гомеопатичні препарати (8 препаратів) та інші засоби (2 позиції);

- у наказі МОЗ України від 16.05.2011 р. № 284 порівняно з попереднім наказом перелік рекомендованих препаратів було доповнено лише однією комбінацією антисептичних засобів (біклотимол + лізоцим + еноксолон);

- у версії протоколів провізора (фармацевта) 2013 р. (наказ МОЗ України № 875) пункт 4 було викладено в такій редакції: 4. комбіновані рослинні та гомеопатичні препарати* (* – ЛЗ відсутні в Державному Формулярі п'ятого випуску), зважаючи на відсутність доказової бази для застосування гомеопатичних засобів;

- у 2022 р., після тривалої перерви, у протоколі фармацевта (наказ МОЗ України від 05.01.2022 № 7) «Симптоматичне лікування болю в горлі» було суттєво скорочено перелік рекомендованих ЛЗ для самостійного використання відвідувачами аптек, що, на нашу думку, пов'язане з поширенням неконтрольованого самолікування болю в горлі, що може бути симптомом більш серйозних захворювань, які потребують втручання лікаря. Так, із 9-ти діючих речовин групи «Прості антисептичні засоби» залишилося сім (амбазон, гексетидин, декаметоксин, фенол, флурбіпрофен, холіну саліцилат, цетилпіридин).

Для подальшого дослідження за даними інтернет-ресурсу Компендіум та сайту-агрегатора <https://tabletki.ua> відібрано 17 ЛЗ [3, 4]. Виявилося, що на вітчизняному фармацевтичному ринку представлені

монопрепарати лише за 5 із 7-ми діючих речовин. Холіну саліцилат та цетилпіридиній наявні на ринку лише в складі комбінованих ЛЗ.

Розподіл обраних для аналізу препаратів за АТХ групами виявляє 2 АТХ групи: A01A Засоби для застосування в стоматології – 17,6%; R02A Препарати, що застосовуються у разі захворювань горла – 82,4%.

Результати визначення частки досліджених ЛЗ від загальної кількості препаратів для симптоматичного лікування болю в горлі свідчать, що найбільша кількість торгових назв за флурбіпрофеном (питома вага монопрепаратів на ринку 41,3%), частка гексетидину – 17,6%, амбазону – 11,7%, фенолу – 5,9% та декаметоксину – 23,5%. За представленими в роздрібній реалізації лікарськими формами – це переважно льодяники (47,2%) та таблетки для розсмоктування – 23,5%. Загалом частка ЛЗ вітчизняного виробництва становить 47,2%, а іноземного відповідно – 52,8%.

Таким чином, кількість ЛЗ для симптоматичного лікування болю в горлі згідно з рекомендаціями протоколів провізора/фармацевта з 2010 р. до нині суттєво зменшилася, і на сьогодні – це лише 17 торгових назв ЛЗ, чого явно недостатньо для задоволення потреб споживачів. Водночас на ринку представлена значна кількість комбінованих безрецептурних препаратів, що можуть пропонуватися відвідувачам аптеки з метою відповідального самолікування. Отже, протоколи фармацевта потребують серйозного перегляду, зокрема для симптоматичного лікування болю в горлі.

Список використаних джерел:

1. Гогунська І. В. Знеболювальна чи протизапальна дія: що є першочерговим при болю у горлі, чому надати перевагу? *Український медичний часопис*. 2019. № 1 (129). С. 75-77.
2. Про затвердження протоколів фармацевта: наказ МОЗ України від 05.01.2022 № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0007282-22#Text>
3. Компендіум. АТС класифікація. URL: <https://compendium.com.ua/uk/atc/>
4. Онлайн-сервіс tabletki.ua – При захворюваннях горла – ціни в аптеках України. URL: <https://tabletki.ua/uk/category/235/filter/ct=2764/>